

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan

ADABIY-BADIIY, MA'NAVIY-MA'RIFIY, IJTIMOY GAZETA

2023-yil 13-yanvar / № 1 (4712)

Мутафаккир шоир Алишер Навоий бобомиз айтганларидек, бу дунёда эр йигитнинг энг буюк, эзгу ва муқаддас вазифаси, аввало, ўз оиласи, Ватани ва халқини муносиб ҳимоя қилишдан иборатдир. Биз ана шундай гоят масъулиятли ва олижаноб вазифани шараф билан адо этиб келаётган мард ва жасур, эл-юртга садоқатли ўғлонларимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Шавкат МИРЗИЁЕВ

14-ЯНВАРЬ — ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИ КУНИ

МАРДЛИК ВА ЖАСОРАТ БАЙРАМИ

Ҳар қандай жамият ўзига маъқул турмуш тарзи ва орзу-умидларини рўёбга чиқаришга, мустақил сиёсат юритишга ҳаракат қилади. Жамият халқ иродасини, эркини, турмуш тарзини ҳимоя қилувчи, тартиб ва қонунларга асосланган миллий ҳарбий кучни ташкил этишга интилади. Президент Шавкат Мирзиёев таърифлагандек, “Миллий армиямиз мамлакатимизда эркин, озод ва фаровон ҳаёт бунёд этиш, демократик ислохотларни самарали амалга ошириш йўлида ишончли қафолат, тоғдек таянчимиз” саналади. Зеро, мамлакат конституциявий тузуми, суверенитети, ҳудудий яхлитлигини турли таҳдидлардан ҳимоя қилиш, тинчлик ва барқарорликни янада мустаҳкамлаш – барча ютуқларимизнинг гаровидир.

Улуғ соҳибқирон Амир Темурнинг “Аскарни қувватли мамлакат бой бўлур, бой мамлакатнинг аскарни қувватли бўлур”, деган машҳур ибораси бор. Бугун бу ҳикмат “Фарзандлари соғлом юрт қудратли бўлур”, деган шоир ўлароқ хатта жорий этилмоқда. Ёшларимиз турли соҳалар бўйича дунёда энг

юксак марраларни эгаллашмоқда. Ҳарбий-спорт ва илм-фан майдонларидаги ғалабалар – биз учун одадий тусга кириб бормоқда.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Куролли кучларини тўздан ислоҳ этиш, замонавий курул-яроғлар билан таъминлаш, армиямизнинг жанговар салоҳияти ва қудратини

ошириш, чегараларни мустаҳкамлаш, ҳарбий хизматчиларнинг билим ва тажрибаларини, жанговар тайёргарлик ва маҳоратларини жиддий синовлардан ўтказишдек масъулиятли ишга ҳамиша жиддий эътибор бериб келинмоқда. Ёш давлатимиз ташки сиёсатдагина эмас, балки ҳарбий сиёсатда ҳам сателлитлик (бировга қарамлик) йўлини рад этди. Хавф-хатар туғилган калитис вазиятларда ҳам ўзига, ўз ҳарбий куч-қудратига таянди – ўз чегараларини ўзи қўриқлади.

“Темур тузуклари”дан: “...тажрибада кўрдимки, ганим лашкарини енгил кўшиннинг кўплиги билан эмас, мағлуб бўлиш эса сиёҳнинг қамлигини бўлмайди. Балки голиб бўлмоқлик (Тангрининг) мадади ва бандасининг тadbири биландир. Мен тажрибадан шуни билдимки, юз минг отлик

аскар қилолмаган ишни бир тўғри тadbир билан амалга ошириш мумкин экан...”. Ихчам, замонавий курулланган, ҳаракатчан ва тезкор миллий армия тузиш йўлида олиб борилган сазий-ҳаракатлар юқоридаги тузукнинг бугунги инъикосидир. Бугунги кунда ҳарбийларимиз ўзларининг профессионал тайёргарлик даражаси бўйича жаҳондаги етакчи мамлакатлар армияларининг ҳарбий хизматчиларидан асло қолишмаслигини сўзда эмас, амалда исботламоқда. Халқаро ҳарбий ўқув мусобақаларида, армиялар ўртасидаги спорт беллашувларида Ўзбекистон вакиллари ўзларининг маҳорати, руҳан бақувватлиги, ғалабага бўлган иродасини намоён этмоқда, буюк аждоқларимизнинг муносиб ворислари эканликларини яққол кўрсатмоқда.

Сирожиддин САЙИД,
Ўзбекистон халқ шоири,
Ёзувчилар уюшмаси раиси

ХАЛҚ ЙЎЛИНИ ЁРИТГАН ЮЛДУЗ

ёхуд мовий осмоннинг тўртбурчак деразаси

“Шарк юлдузи” деганда менинг кўз ўнгимда шеър, ғазал, матал ва достонларга бой олис болалик паллалари гавдаланади. У вақтлар бизнинг ховлимизда ҳамма назмий тил билан сўйлар эди. Ойибби момом урчуқ йнгириб, нолакор

овозда нималарнидир хиргойи қилар, ён қўшнимиз усто Ҳабиб амаки сандиқ ясаб, ёғоч йўнаётиб, фақат ўзигагина маълум соғинчларни эслаб ҳазин хониш қилар, байту достон айтишга ҳақиқат ҳозир у нозир Исмоилдин тоғам эса, халқ ижодиётининг қони эди: у билмаган эртақ-афсона, у айтмаган достону қисса йўқ эди, қандай мавзу бўлмасин тоғанинг унга шеърин жавоби ҳақиқат таяёр эди. Рўпарадаги ховлидан эса, қўқлам чоғи равоч тергани борганда тоғу тошда чакмоқ уриб жувонмарг бўлган Ахтамқул деган ўғли доғида қўйиб жижганак бўлган Ҳожибиби момо маҳзун-маҳзун нола чекарди...

Мана шу ҳазин товушлар дунёсида менинг болалик ҳаётимга илк бор “Шарк юлдузи” журнали кириб келгани ҳеч эсимдан чиқмайди. Чамаси етти-саккиз ёшимда, ўтган асрнинг 60-йиллари ўрталари мактабда ишлайдиган отам бир кунни зангор муқовали қалин дафтарага ўқшайдиган китобни уйимизга олиб келди. Онамнинг ҳайрон қолиб берган саволига: “Чингиз деган ёзувчи чиқибди, шуни берибди. Бир кунга сўраб, ўқишга олдим. Жуда зўр дейишайти” деган сўзларни айтиб, қўлидаги журналдан қалин соқла, ри орқага таралган, қошлари қуюқ, дўрдок лаблари қулиб турган кўркам кишининг суратини кўрсатди...

Шу кундан эътиборан ушбу журнал менинг болалик гидроқимдан муқим ўрин олди. Бу зангор муқовали мажаллани мен гоҳ дала шийпонларида, гоҳ Қутбиддин малим,

Бекмирза домла, адабиёт ўқитувчиси Иброҳим Сафаровнинг қўлида хар замон-хар замонда кўриб қолар эдим. Унинг зангор муқоваси бошимиз узра нурга чулғаниб ётган мовий осмонларнинг мактабимизга тушган тўртбурчак деразалари эди гўё.

Бу сеҳрли нашр биз Тошкентга ўқишга киргандан кейин, айниқса, ажралмас ҳамдам-ҳамнафас дўстимизга айланиб қолди.

Эсимда, 1974 йил устозларимиз Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Ҳалима Худойбердиевнинг “Ёшлик девони”, “Рухим”, “Оқ олма” китоблари теварағидаги шов-шувлар давом этар, шеърят ишқи ила сурурга лиммо-лим кўнгилиларимиз, янгиликка ўч онгу шууримиз хар шеър дostonни симириб ўқийдиган, ёлдайдиган беармон дамлар эди.

ҚАТРАДАГИ ОЛАМ

Қадимда инсониятнинг маълум қарашлари, ғоялари пайдо бўлишида унинг табиат тасвирлари, жонзотлар ва самовий жисмлар ҳақидаги тасаавурлари асосий манба бўлган. Айниқса, Шарк мамлакатларидаги қўхна

илоҳларнинг тинчолари бу жиҳатдан алоҳида ўрин тутати. Санъат ва адабиётдаги бу сингари ифодалар инсониятнинг ҳаёлотли маъсули сифатида юзага келган. Улар реал ҳаётнинг худиса эмас. Шу боисдан ҳам бадий тафаккурнинг кўринишларини биз шартли деб ҳисоблаймиз.

ЛУҚМА

Буюк Алишер Навоий миллий маънавиятимизнинг сўнасма кўшидири. Бу кўёш ёғдуси онгу тафаккуримизни нечоғлик равшан этса, кўнгилиларимизни ҳам маърифат нурлари ила шунчалик ёриштиради. Бугунги кунда навоийшунослик халқаро миқёсда тараққий этапти, шоиру адибларимиз улуғ мутафаккир образини яратиб борасида қатта тажриба тўпладилар. Булар барчаси бир максадга – буюк бобоқалонимиз асарлари моҳиятини англашга, ул зотнинг сийрати ва ахлоқини ўрганишга хизмат қилаётди. Булар ҳаммаси таҳсинга лойиқ ишлар. Лекин шунча савоб ишлар билан бир қаторда улуғ мутафаккир руҳиятига мутлақо мувофиқ келмайдиган, илму ижод ахлининг, буюк шоир мухлисларининг кўнглини хира қиладиган ножоиз ҳаракатлар ҳам бўлиб турибди. Агар хозирданок олди олинмаса, Алишер Навоийдек беназир ижодкор асарларини жўнлаштириш, асл моҳиятдан узоклаштириш билан боғлиқ бундай ҳаракатлар адабиётимиз, маънавиятимиз ривожига тўсиқ бўлиши мумкин.

Яқинда қўлимга полиграфик жиҳатдан ниҳоятда юқори сифатдаги, кўрган одамнинг эътиборини бирданга тортадиган бир китоб тушди. Дастлаб муқовасидаги “Алишер Навоий. Ҳамса” деган ёзув диққатимни тортиди. Эътибор билан қарасам, “Ҳамса” маъноларининг назмий баёни экан. Ички муқовада “Абдуҳамид Пардаев тadbили” дейилибди. Қизиқиш билан ўқишга киришдим:

БУЛҲАВАСЛИК САОДАТ ЭМАС...

ёхуд ҳазрат Навоийни жўнлаштиришга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ

Бисмиллоҳ деб сўзим бошларман такрор,
Минглаб дур яратди ҳақ Парвардигор.

Ҳар дури ғавҳари хар жондан аъло,
Қиймати бор жумла жаҳондан аъло.

Наинки миллий адабиётимиз, балки жаҳон адабий-эстетик тафаккурининг чўққиси саналган беназир асар “Ҳамса”нинг бу қадар сазлаштирилганини кўриб, тўғриси, кўнглим оғриди, гўё кимдир гуризи билан туширгандек, бошим гангиди... Мана, ҳазрат Алишер Навоий ушбу буюк бадийят обидасини қандай сўзлар билан бошлаган:

Бисмиллоҳир-Раҳмонир-Раҳим,
Риштага чекти неча дурри ятим.

Ҳар дур анга жавҳари жондин фузун,
Қиймат аро икки жаҳондин фузун.

Табдилда буюк шоир ижод қилган биринчи байт мазмуни бутунлай бой берилган. Эътибор беринг, Пардаев табдилдаги “...деб сўзим бошларман такрор” деган жумлалар аслиятда мутлақо йўқ. “Минглаб дур яратди...” деган сўзларнинг ҳам Алишер Навоий “Ҳамса”сига заррача алоқаси йўқ. Аслиятнинг илк байтидаги Аллоҳ таолонинг “Бу дунёда барчага раҳм қилишини англагувчи

- “ар-Раҳмон”, охирада фақат мўминларгагина раҳмат кўрсатишини билдирувчи “ар-Раҳийм” сифатлари тadbил вариантда учрамайди. Ҳазрат Навоий беҳад теран маъно юклаган “Ришта” ва “дурри ятим” образлари ҳам ҳавога учирилган. Маълумки, дур денгизда садаф ичида бўлади. Аксар бир садафда бир неча кичик ҳажмли дурлар бўлса, камдан-кам холларда ягона йирик дур сақланади. Ана шу яққа дур “дурри ятим” ҳисобланади. “Ятим” – ҳозирги ўзбек тилидаги “етим” маъносига. Бу дур яққа ва йирик ҳажмли экани сабабли ниҳоятда қамёб ва қимматбаҳо бўлади. Ҳазрат Навоий “Бисмиллоҳир-Раҳмонир-Раҳим” калимасидаги хар бир харфни ана шу дурри ятимларнинг илға тизилишига қиёслаган. Ана энди озгина фикрлаган одам юқоридаги табдилда

бу маъно мутлақо акс этмаганини англаши қийин эмас.

“Хар дур анга жавҳари жондин фузун” – бу сатрда “жавҳари жон” – жоннинг жавҳари (жоннинг моёси, илдизи) деган образ бор. Табдилда эса ушбу образнинг иморати вайрон этилган. Ҳазрат Навоий мазкур илоҳий калимадаги хар бир дурнинг қиймати икки жаҳондан ҳам афзал эканини васф этмоқда. Табдилда эса “икки жаҳон” жўнлаштирилиб, “жумла жаҳон”га айлантирилган. Биз ҳали “Ҳамса”нинг икки байтидаги бой берилган маъно жавҳарларига эътибор қаратдик, ҳоло.

Буюк Алишер Навоий “Муҳокамат ул-луғатайн” асарига: “...умидим улдур ва хаёлимга андоқ келурким, сўзум мартабаси авждин қуйи инмагай ва бу тартибим қавқабаси аъло даражадин ўзга ерни беганмагай”, деган эди. Бинобарин, улуғ мутафаккир сўзининг мартабасига чанг солиш, уни аъло даражадан қуйи эндиришга ҳаракат қилиш маънавий жиноятдир. Ҳеч бир булҳаваснинг бунга ҳақи йўқ, деб ҳисоблаймиз...

Бу китобга масъул муҳаррир бўлган қатта олимимиз ва чоп эттирган нашриёт мутасаддилари ҳам андиша қиладилар, деган умиддамиз. Шоирга эса яхшиси ўз иши билан шугулланишни маслаҳат берамиз.

Ўтқир ХАНЖАР

МАРДЛИК ВА ЖАСОРАТ БАЙРАМИ

Бошланиши 1-саҳифада

“Темур тузуклари”дан: “Яна тажрибамдан ўтмишким, гарчи ишнинг қандай аяқланиши тақдир пардаси орқасида яширин бўлса ҳам, ақли расо ва ҳушёр кишилардан кенгашу тадбир истаб, фикрларини билмоқ лозимдир... Маслаҳат-

бугунги кўриниши, деб айта оламиз.

Халк ва армия ўртасида ишончли кўприкка айланган ҳарбий-маъмурий секторлар фаолиятида муайян ютуқлар кўзга ташланмоқда. Ушбу секторлар ташкил этилганидан буён “Халк ва армия – бир тану бир жондир” деган шior остид

пенсиянерни ишга жойлаштириш каби ишлар изчил йўлга қўйилди.

“Темур тузуклари”дан: “Сипохий давлат хизматида экан, бокий ҳаётларини фоний дунё нақд учун аямаганликларининг ўзи ҳам инъомга ва моддий таъминотга лойиқлигини билдиради”. Буларнинг бариси улуг Соҳибқирон салтанатида инсон, Ватан ҳимоячисининг қадри нақадар улугланганини яққол кўрсатувчи мисоллардир.

Армиямиз униб-ўсиб келаётган ёш авлодни ватанпарварлик ва она юртга муҳаббат, миллий қадрият ва анъаналаримизга ҳурмат, шонли тарихимизни чуқур билиш руҳида тарбиялаш борасидаги ишларга фаол киришганини алоҳида қайд этиш жоиз. “Ватанпарвар” ва “Фахрийлар” сингари ташкилотлар, шунингдек, Мудофаа вазирлиги қошидаги Жамоатчилик кенгаши ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашни янада қучайтириш ҳамда уларда фаол фуқаролик позициясини шакллантириш бўйича гоят зарур бўлган ишларни биргаликда давом эттирмоқда.

Ҳозирда йигитларимиз учун ҳарбий соҳада хизмат қилиш нафақат фахрли бурч, балки юксак шон-шарафга айланди. Бугун армияда хизмат қилишнинг нуфузи жуда баланд. Бугун ота-оналар ўз фарзандлари вояга етгач, Қуролли Қучларимиз сафларида хизмат қилишини ниёт қилишмоқда. Чунки замонавий жаңговар қуроллардан фойдаланишни мукамал эгаллаган йигитларимиз миллиятнинг, юртининг ифтихорига айланаётганини барчамиз кўриб турибмиз.

Байрам ва тантанали маросимлар барча халқлар томонидан ўзгача нуфуз ва кўтаринки ҳодиса

сифатида нишонланиб келинади. Асрлар оша анъаналарнинг шакл-шамойили, феъл-атвори ўзгарса-да, аммо уларнинг мазмун-моҳияти ҳамон асл оҳангидида сақланиб келаётир. Биз ҳам Ватан ҳимоячиларига бағишланган умумхалқ шодиёнамиз тарихига оид айрим маълумотларни бир кур эсга оламиз.

“Ўзбек тилининг изоҳли луғати”да “жасорат” сўзи мардлик, кўркмаслик, шижоат, қахрамонлик деган маъноларни ифодалашни келтириб ўтилган. “Жасоратли” сўзи эса хавф-хатарлардан, қийинчиликлардан кўркмайдиған, довжорак маъноларида келади. Изоҳли луғатда ушбу сўзнинг ботирлик, матонатлилик, мустақамлик, қатъийлик, салобат, сабот, чидам каби маънолари ҳам келтирилган.

Халқ дostonларида жанг майдонида мислсиз қахрамонлик кўрсатган жангчилар ўша ернинг ўзида тақдирланиб, уларнинг шарафига байрамона эҳтиромлар кўрсатилган. “Қутадғу билиг”да жангларда матонат, қахрамонлик намуналарини кўрсатган жангчиларни муносиб тақдирлаш қодаларига жиддий эътибор берилган.

Мисоллардан кўринадики, Ватан ҳимоячиси куни – улуг байрам, мардлик ва жасорат тантанасидир. Чунки ботирлик ва ватанпарварлик ҳамма замонларда ҳам энг юқори мартаба саналган ва халқ орасида кизгин нишонланган. Яқинлашиб келаётган 14-январь – Ватан ҳимоячилари куни байрами ҳам буюк аждодларимиз ва уларнинг мард авлодлари шаънини шарафловчи катта тантана.

Буни кўзида ўт чакнаб турган хар бир юртдошимиз чуқур англамоғи зарур!

Азиз НОРҚУЛОВ,
Бобур ЭЛМУРОДОВ

ХАЛҚ ЙЎЛИНИ ЁРИТГАН ЮЛДУЗ

ёхуд мовий осмоннинг тўртбурчак деразаси

Бошланиши 1-саҳифада

ТошДУнинг журналистика факультетида, дарсхоналар ва йўлакларда, Сирдарё далаларининг ястанган пахтазорлари, узун эгталари аро шеърый мушонараларимиз кизгин кечар, шеър айтмаган, шеър ўқимаган кунимиз ҳам, тунимиз ҳам йўқ эди. Ана шундай кунларнинг бирида Абдулла акага Озод домла оқ йўл бериб сўз ёзган эканлар, шу сўз “Шарқ юлдузи”да босилган экан, деган гапни эшитиб қолиб, оромимиз йўқолди. Журналнинг 1964 йилги ранги униқиб кетган 5-сонини то университет кутубхонасидан олиб ўқиб кўрмагунимизча тинчимадик. Унда “Оқ йўл, Абдуллажон!” деб сарлавҳа қўйилган домланинг сўзлари, Абдулла аканинг ўсмирлик сурати ва бир туркум шеърлари босилган эди. “Мен нечун севаман Ўзбекистонни” номли машҳур шеърни ҳам ўшанда ўқиганмиз.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг Пушкин кўчаси 1-уйдаги биносидан журнал тахририятига биринчи қават ўнг қанотидан жой берилган эди. Биз бир гуруҳ ёш ижодкорлар, асосан, хаваскор шоирлар журналнинг наср бўлими мудир вазифасида ишлайдиган Шукур ака, Шукур Холмирзаевни кўргани келар эдик. Ўша пайтлар Шукур аканинг “Қадимий Бактрия тупроғида” эссеси журналда босилиб, анча-мунча овоза бўлган эди. Шукур ака сабаб мен кейин “Тошкент оқшом” газетасига ишга жойлашганман.

Журнал шу халқнинг бошига нима кўргулик-савдо, нимаики ёруғлик тушган бўлса, барчасини бирга баҳам кўрган, халқ қийналса, қийналган, халқ севинса, хурсанд бўлган. Шу сабабдан эл-улус орасида унинг обрў-эътибори хамиша баланд эди.

Бир мисол келтирадиган бўлсак, сув танқислиги, дарёлар ва қўллар масаласи бугунги кунда, айниқса, оламшумул муаммага айланди. 80-йилларда Сибирь дарёларини Ўрта Осиёга буришдек номақбул режалар ҳам ўз-ўзидан барбод бўлгани ҳаммамизга маълум. Журналнинг 50-йилларда чиққан сонларидан бирида босилган таникли адиб, давлат ва жамоат арбоби Шароф Рашидовнинг кенг қўламли “Сув йўли” номли катта очерки – пахта яккаҳо-

кимлиги, беҳуда исрофгарчилик келажакда катта экологик фожиаларга олиб келиши ҳақида оғохлантириш бонгидай янграган эди.

Собиқ мустабид тузумнинг ошқоралик деб атагмиш интиҳо даври журнал учун ҳам гўё уйғонши палласини бошлаб бергандай, ўша пайтлар шу вақтгача босилмай келинган муаммоли мақолалар, татқиқланган тарихий асарлар, айниқса, Қуръони Карим мазмуни таржимасининг йил давомида эълон қилиниши ижтимоий-маънавий ҳаётда катта воқеага айланган эди. Бирок сиёсий-мафкуравий таназзулга юз тутган тузум иқтисодий таназзулга ҳам учраган эдики, бу йўқчилик журналга ўз таъсирини ўтказмасдан қўймади. Лекин “Шарқ юлдузи” ҳамда “Звезда Востока” журналлари қандай ҳолат бўлмасин, ўз қиёфаси, ижтимоий бурчи ва масъулиятини сақлаб қолди. Ўша мураккаб замонда журналга бош муҳаррир бўлган Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ўткир Ҳошимов ва тахририят ёзувчиларининг шижоати беҳад ибратлидир. Журнал саҳифаларида жуда кўп устозларимизнинг адабиётимизда воқеа бўлган муҳташам асарлари босилгани элимизнинг маънавий хазинасини бойитди, эртанги кунга ишончини мустақамлади.

Не бахтки, мен ҳам ўз камтарона ижодий фаолиятим давомида ушбу нашрнинг меҳру эътиборидан баҳраманд бўлдим, илк шеърый туркумларим, дoston ва таржималарим шу журнал саҳифалари орқали ўқувчилар ҳукмига ҳавола этилди.

Давлатимиз раҳбарининг “Адабиёт – халқнинг юраги” деган юксак даввати халқ қалбининг ифодаси сифатида янграр экан, бугунги кенг қўламли ислохотлар ва янгиланишлар даврида “Шарқ юлдузи” – “Звезда Востока” нашрларининг ҳам замон кўргонини бунёд этиш жаҳасида ўзининг муносиб ўрни бор. Салкам бир асрлик ёшга етган адабий-бадий жаридаларимизнинг қадди баланд, қомати расо бўлсин, деймиз. Давлат микёсидаги эътибор ва мавқеа янада юксалиб, ўқувчилари бундан ҳам зиёда бўлсин. Заҳматкаш ижодкорлар ва муаллифларга бахт-саодат тилар эканми, толей юлдузининг хамиша чарақлайверсин, деган эзгу ниятимиз бор.

чилар ва кенгаш аҳли йигилганда, олдимиздаги ишларнинг яхши-ёмон, фойдаю зиён томонлари, уларни амалга ошириш, оширмаслик ҳақида сўз очиб, (улардан) фикр сўзур эдим...”

Қуролли қучлар қошидаги Жамоатчилик кенгаши, Ёзувчилар уюшмаси билан ўзаро ҳамкорлик тўғрисида имзоланган Меморандум ва бошқа кенгашлар – Соҳибқирон машваратларининг

ҳарбий инфратузилмаларни модернизация қилиш ва тўпланиб қолган ижтимоий муаммоларни хал этиш бўйича кенг қўламли ишлар амалга оширилди. Ҳарбий шахарчалар замонавий қиёфага эга бўлди, моддий таъминот қисматлари янада тақомиллашди. Ҳарбий хизматчилар оилаларини қулай ва шинам квартиралар билан таъминлаш, ҳарбий хизматчиларнинг аёллари учун янги иш ўринлари яратиш, ҳарбий

ОТАХОН НАШР 90 ЁШДА

“Шарқ юлдузи” ва “Звезда Востока” журналларининг ташкил этилганига 90 йил бўлди. Манбаларда 1931 йилдан чоп этила бошлангани расман қайд этилса-да, ушбу ойнома даставвал “Қурилиш”, 1946 йилдан эътиборан “Шарқ юлдузи” номини олган. Абдулла Қодирийнинг “Обид кетмон”, Чўлпоннинг “Кеча ва кундуз”, Абдулла Қаҳҳорнинг “Сароб” романлари, Ойбекнинг “Дилбар – давр кизи” дostonи, Усмон Носир, Фитрат, Элбек, Фафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Уйғун, Максуд Шайхзода ва Ғайратийнинг асарлари илк бор “Шарқ юлдузи”да нашр қилинган.

Журнал ижтимоий-сиёсий, маданий ва маънавий ҳаётимизни ёритишда доим пешқадам, обрўли нашрлардан бири сифатида халқ меҳрини қозонган. Бу нашр ўзбек зиёлилари, адабий жамоатчилик минбари сифатида жаҳон ва ўзбек

адабиётининг янги намуналари билан бирга, ижтимоий ҳаётдаги мавжуд муаммоларни ҳам мунтазам ёритиб келмоқда. Ойбек домла “Шарқ юлдузи” номини берган бу журнал ўтган йиллар мобайнида қанчадан-қанча ёзувчи, шоирларимизнинг янги асарларини ўқувчилар ҳукмига ҳавола этди. Айни пайтда эса, Ўзбекистонда яшаб, ижод қилаётган қўлаб миллат вакилларининг асарлари “Звезда Востока” журналида чоп этилмоқда. Отахон нашр саҳифаларидан ўрин олган шеърлар, ҳикоя, роман, киссалар, пьесалар, ҳажвиялар ҳамда публицистик мақолалар ёш ижодкорлар учун ўзига хос мактаб ва зифасини ҳам ўтамоқда.

Мазкур адабий-бадий, илмий, ижтимоий-сиёсий журнал ташкил этилганининг 90 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида тадбир бўлиб ўтди. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси Сирожиддин Саййид, “Шарқ юлдузи” ва “Звезда Востока” журналларининг бош муҳаррири Сирожиддин Рауф, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Муҳаммад Али, таникли шоир Абдулла Шер, “Жаҳон адабиёти” журнали бош муҳаррири Аҳмаджон Мелибоев ва бошқалар отахон нашрнинг деярли бир асрлик фаолияти ҳамда унинг адабиёт тарихида тутган ўрни ҳақида сўз юритишди.

Зулайхо АХМАДЖОНОВА

ЗАМОНЛАР СИНОВИДА ТОБЛАНИБ...

Туркистонда 1895–1922-йиллар жадидчилик ҳаракатининг шаклланиши, синовларга бой фаолияти ва мағлубиятга учраган даври бўлганди. Маҳмуд-хўжа Бехбудий, Мунавварқори Абдурашидов, Абдулла Авлоний, Абдурауф Фитрат, Файзулла Хўжаев, Усмонхўжа, Пўлат Хўжаев, Садриддин Айний, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Абдулҳамид Чўлпон, Исҳоқхон Ибрат, Бобоохун Салимов сингари зиёлилар бу ҳаракатнинг фидойилари эди. Уларнинг фаолияти натижасида жадид матбуоти шаклланиб, кенг қўламли тарқалган. 1918 йил февралда Туркистон Шўхторияти қонга ботирилгач, жадидлар ҳаракати қучли ўзгаришга учради. Шўро сиёсати билан мурося қилишни хохламаган жадидларнинг катта қисми миллий озодлик ҳаракатларида фаолият кўрсатишга ўтди, айримлари эса давлат идораларида иш бошлашга мажбур бўлди.

Шунга қарамай, уларнинг аксарияти ўтган асрнинг 30-йилларида амалга оширилган репрессия қурбони бўлишди. Жадидчилик ҳаракати “миллатчилик”, “пантуркизм”, “панисломизм” тамгалари босилиб, миллатпарвар зиёлиларимиз ноҳак қораланди, асарларини ўқиш ман қилинди.

Ўзбекистонда фан ва маданият соҳаларида сиёсат олиб борган совет ҳукумати барча демократик қадриятларга қарши турди. Биринчи босқичда Алишер Навоий, Лутғий, Бобур, Машрабдек ўзбек мумтоз шоирларининг ижодига “феодализм даври адабиёти” деб қаралди. Хўжа Аҳмад Ясавийдек ирфон шоири “сўфизм ғоялари тарқатувчиси” дея қораланди.

Жадидчилик ҳаракатига мансуб шоир ва ёзувчиларнинг ижоди ватанпарварлик ва миллий эркинлик ғоялари билан сугорилган эди. Ушбу ғоялар коммунистик мафкурага тўғри келмасди. Чунки шўро тузуми шоир ва ёзувчилар катта қуч эканини билар ва социалистик ғояларни тарқатишда уларнинг

қучига таянишни истарди. Шу боис шўро ҳукумати ўзига қарши барча қучларнинг очик фаолиятига барҳам бергач, ёзувчиларни ўз мақсадлари йўлида бирлаштирди.

1930 йилда “Қизил қалам” жамяяти тарқатилиб, ўрнига Ўзбекистон йўқсил ёзувчилар уюшмаси ва унинг худудий бўлимлари тузилди. Аммо бу ташкилотлар фаолияти ҳукуматни қониктирмади. Компартия 1932 йилнинг 23 апрелида “Адабий-бадий ташкилотларни қайта тузиш тўғрисида” қарор қабул қилди. Қарорга мувофиқ Совет иттифоқи ёзувчилар уюшмасини тузиш ҳаракатлари бошланди. Ўзбекистон ёзувчиларининг 1934 йил 7-11 март кунлари бўлиб ўтган биринчи қурултойида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасини ташкил этиш ишлари билан шуғуланувчи 37 кишилик ташкилий қомитет тузилди. Унга Раҳмат Маждийий бошчилик қилди. Шу йил 15 август – 2 сентябрь кунлари шўро ёзувчиларининг биринчи қурултойи ўтказилиб, унда Максим Горький раҳбарлигида Совет иттифоқи Ёзувчилар уюшма-

си тузилгани эълон қилинди. Шу вақтдан эътиборан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ўз фаолиятини бошлади. Уюшманинг 1934–1935-йиллардаги биринчи раиси ҳам Раҳмат Маждийий эди.

Уюшма қошида ишчилар учун кечки адабиёт факультети очилиб, адабий масалаларга бағишланган пленум ўтказилди. Ўзбекистон ҳукумати яхши бадий асарлар учун танлов эълон қилди. Унда Садриддин Айнийнинг “Қуллар”, Абдулла Қаҳҳорнинг “Сароб”, Ҳусайн Шамснинг “Хуқуқ” романлари ғолиб, деб топилди. Абдулла Қодирийнинг “Обид кетмон” киссаси ва Чўлпоннинг “Кеча ва кундуз” романи нашрга тавсия этилди. 1937 йилнинг январь ва февраль ойларида А.С.Пушкин вафотининг 100 йиллиги муносабати билан унинг асарлари ўзбек тилига таржима қилиш, шоир ҳаёти ва ижодига бағишланган адабий тадбирлар ўтказиш белгиланди. 1931 йилда “Шарқ юлдузи”, 1932 йилда “Звезда Востока” журналлари асос солинди.

1937–1938-йиллар ўзбек адабиёти учун чин маънода оғир йиллар бўлди. Ўнлаб забардаст адиблар ва олимлар “халқ душмани” деган айблов билан қатагон қилинди. Уларнинг асарларини ўқиш ман этилди. Бу ўзбек адабиётига оғир зарба эди.

Иккинчи жаҳон уруши даври ўзбек халқи учун янада синови йиллар бўлди. Ҳамид Олимжон, Фафур Ғулом, Ойбек, Максуд Шайхзода, Миртемир, Зулфия сингари шоирларнинг асарлари халқ ва армияни ғалаба учун курашга сафарбар этишда катта роль ўйнади. Бу йиллар Ойдин, Рах-

чи китоби нашр қилинди. Ижодкор ёшлар клуби тузилди. Истиқлол йилларида саккиз нафар ижодкор “Ўзбекистон Қаҳрамони” деган юксак унвонга сазовор бўлди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси тузилганидан ҳозиргача жами ўн саккиз киши уюшмага раислик қилди. Улар орасида Ҳамид Олимжон, Ойбек, Шароф Рашидов, Абдулла Қаҳҳор, Комил Яшин, Одил Ёқубов, Абдулла Орипов, Муҳаммад Али сингари атоқли адиб, шоирлар бор. Бир неча йилдан бери Ёзувчилар уюшмасига Сирожиддин Саидов раҳбарлик қилиб келмоқда.

Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси учун янги бино қуриб берилди. 2017 йилнинг 3 август кунини давлат раҳбарининг юртимиз ижодкор зиёлилари билан учрашуви бўлиб ўтди. Президентимизнинг 2017 йил 8 апрелдаги “Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий боғи худудида “Адиблар хиёбони” барпо этиш тўғрисида”ги қарорига асосан, муҳташам хиёбон барпо этилиб, ўнлаб ўзбек адабиёти намояндаларининг хайкаллари ўрнатилди. 2018 йили “Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси фаолиятини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори қабул қилинди. Унга қўра, қатор дастурлар ишлаб чиқилиб, кўзга тутилган вазифалар юзасидан қўламли ишлар амалга оширилди. Бугунги кунда ижод аҳли Янги Ўзбекистонни қуриш ва Учтинчи Ренессанс пойдеворини бунёд этишга муносиб ҳисса қўшмоқда.

Абдулҳаким Шаръий ЖУЗЖОНИЙ,
юримдик фанлар доктори,
профессор

Абдулла ШЕР

ҚОРДАГИ ҚЎШИҚЛАР

Чараклаган қуёшда кўзни олар қор бугун,
Хар учқун ерга тушган юлдуздек жимирлайди.

Қишни сипо қаршилар ҳатто даракнинг пўсти,
Кенгликни кенгайтириб, яшнар ёруғ сукунат.

Гўёки сахий фалак ёзмиш оппоқ дастурхон,
Ёзу кузги хосилга – минг турли неъмат учун.

Кўзгалади бирпасда кечаги аччик аёз,
Жунжиккан каби сағал қуёш қизариб ботар.

Кўкдан пахта тўкилгандек этаклаб,
Ҳовлиларда пайдо бўлди ок хирмон.

Туни бўйи гуллар чизиб ойнага
Рассомликка даъво қилар дарчалар.

“Корбўрон”да ғолиб чиқар йигитлар,
Аччиғидан қизлар юзи лоладир.

Шу сабабли қорни суюб, ўйнаймиз
“Эрта” деган сўзга ишни биз юклаб.

Гарчанд хали совуғи бор бор қорнинг,
Лекин чилла дўк урса ҳам куламиз.

Эзгилама этигинг билан,
Қўй, бечора бегуноҳ қорни,

Гулчехра АСРОНОВА

Кўча тарафдан дарвозамизни кўзлаб
Келаётган почтачини кўрдим-у, ўқдай уч-

– Суюнчи-и-и! Акамдан хат келди!!!
Нонни энди тандирга ёпиштириб бўлган

– Вой айланай сендан, опке-чи!
– Ийи, ўқишни билмайсиз-у?

– Буёқка бер, қажақон, тек тур!
У шундай деб мактубни силаб-сийпалаб,

– Оч муни, бўлақол. Болажоним-ей,
соғ-омонмикин ишқилиб...

– Хатжилдни четидан ингичка йиртиб,
икки букланган варақни сўгуриб оларок

– “Соғинчли саломим қушдай қанот
қоқиб, шамолдай эсиб етиб борсинки, ул

– “Ул тераклари тиллабарг, атиргуллари
қирмизи қадрдон ҳовлига ва ундаги ўшал

ҚУЁШ ҚЎНГАН ҚИЗМИШ ЙИРОҚЛАР

Топишди-ю баҳорда кўзлар,
Хушлашмоқда киш орасида.

Юзларимни тирнар изгирин.
Борай энди. Ортиқ нетаман?..

Айтинг, нега мени кистайсиз,
Қуёш қўнган қизғиш йироқлар,

Нега мени қакириб ҳар вақт
Уфқлар томон кетган йўлларга:

Мен сизларга қулоқ тутганча,
Интиламан салкам бир аср,

Йўллар, йўллар – чанглар, гиёҳлар,
Йиллар, йиллар – қунлар, ҳафталар,

Шулар бари мен суйган олам,
Унда умрим сеҳрли камон,

САНДОН ВА БОЛҒА

Баъзан мен болгаман, сен эса – сандон,
Гоҳ сандон менман-у, сен эса – болга;

Кечамни қолдириб туманли тунга,
Куласан эртани “Тўзал эртак!” деб;

“Замонга бок!” демиш, тўғри, донолар,
Лекин мен нодон-чи, кўкка боқаман.

Ҳар гал йил бошида кўришиб Ерда,
Сен дейсан: “Бормисан, эй Шоир, ҳамон?”

Шу тахлит яшашда этамиз давом
Иккала қадрдон – сандону болга.

Эркин ҳаёт бўлиб ўртоғим,
Мақтабимдан чиқдим сафарга.

Йиллар ўтди. Шоирман. Бирок
Ҳар тун менга бўлади меҳмон

ҒАЗАЛ

Жон йиғлади бу кеча –
Қон йиғлади бу кеча.

Ишқ ичра хароб шаъну
Шон йиғлади бу кеча.

Оҳим зўридан лаҳза,
Он йиғлади бу кеча.

Додимга, тарих титраб,
Хон йиғлади бу кеча.

Дардимга санок топмай
Сон йиғлади бу кеча.

Ошиққа бўлолмай ризк
Нон йиғлади бу кеча.

“Абдулло сомонму, ох!...” –
Дон йиғлади бу кеча.

СОНЕТ

Бу кеч мен ким бўлдим, жоним, билмайман,
Қоқиниб чиройли оёқларингга,

Минг бора силадим, яна силайман
Бир чиқиб, бир чўқиб титроқларингга,

Бу олов қошида ҳеч эрур бари,
Ҳеч эрур парилар мўъжизалари:

Исминни унутдим, исмингдир исим,
Жисимини унутдим, жисингдир жисим,

КЕРАК

Кимга машина-ю, кимга пул керак,
Кимга туя керак, кимга той керак,

Қаранг, вох, “керак”нинг йўқ ҳеч адоғи!
Ҳатто шоирга ҳам бир “керак” керак:

Кўйишни жуда-жуда истаётган эдим.
Кечки пайт даладан кайтаётган опам

– Ая, қаранг, акамдан хат! Кимдир очиб,
дарвозадан киришга ташлаб кетибди.

– Қаний-чи?
– Мана, кўринг, ўзи очик, уйимизнинг

– Қайдам, кимга керак экан
боламнинг хати...

– Фира-шира намозшом пайти
бўлса ҳам, онамнинг менга

– Акамнинг номасини оқшом пайти,
дас-турхон устида жам бўлиб ўқидик.

– Оббо, сен маҳмаданага Худо берди-ю!
Кўрамыз ҳали. Айтиб қўяй, бу – ақангнинг

– Шундоқ бўлсин. Уят бўлади-я! Энди
манави хатни нима қилишни ўйлайлик.

– Югуриб обориб берайми? – дедим тур-
ган жойимда кўча томонга юқиниб.

– Тўхта, обориб бериш осон. Нима деб
берасан? Рўпарангдан отаси чиқиб қолса

– Онам бироз ўйчан бўлиб қолди, бироқ
юзи қулиб турарди. Суюнган бўлса керак.

– Шундоқ бўлсин. Уят бўлади-я! Энди
манави хатни нима қилишни ўйлайлик.

– Югуриб обориб берайми? – дедим тур-
ган жойимда кўча томонга юқиниб.

– Тўхта, обориб бериш осон. Нима деб
берасан? Рўпарангдан отаси чиқиб қолса

– Онам бироз ўйчан бўлиб қолди, бироқ
юзи қулиб турарди. Суюнган бўлса керак.

– Шундоқ бўлсин. Уят бўлади-я! Энди
манави хатни нима қилишни ўйлайлик.

– Югуриб обориб берайми? – дедим тур-
ган жойимда кўча томонга юқиниб.

Тошпўлат ЎРХУН

ПОСБОН БЎЛАЙИН ҲАМ

Бобомерос жон Ватан, айтай тилак, дил сўзим,
Бахтим нурга тутшиб, сенда очилди кўзим.

Юртсеварлик қонимда, Широқнинг замонидан,
Ёвни титратган найза – Тўмарис қамонидан.

Турон, Туркистон ери минг бор ёнган, таланган,
Шерюррак этган халқни қасос деган аланга.

Дилни тирнар номарднинг қиндан чиққан ханжари,
Сулҳ ва уруш, мол-дунё абадият жанжали.

Қудрат қасб этди Ватан, кўз тикар етти иқлим,
Қадим, навқирон юрда Париж меҳмон, сайёҳ Рим.

Жасорат, адолат ҳам соф юракда ниш урар,
Қўшинлари бақувват хавф-душманга тиш урар,

СИНОВ

Ташқарига бир қаранг, табиат тўнглапти,
Қишнинг асаби таранг, найзасин ўнглапти.

Осмон, офтобни тўсиб, келди туман, аёзи,
Бари жонзот жим писиб, осмонни тинглапти.

Қор, бўронли келар деб кезди бирам ваҳима,
Кўмири бўлмаганнинг юраги занглапти.

Оқлик ризку покликдир, кўҳна заминга кўрпа,
Биз етказган озорнинг изларин ранглапти.

Валломат одам зоти иккиланар ҳамма вақт,
Ким ҳукмдор эканин киш келиб англапти.

БУ КЕЧА

Юлдузлар чараклар, қумушранг кеча,
Осмоннинг чиройи очик, мухташам.

Очилди туйнуқлар, мавзу, муддао:
“Арирми, Оймомо хуснидаги доғ?”

Қараймиз, қуйида ёғду-аксимиз,
Бу сирнинг маънисин кўрингиз баҳам.

Сурагдга: (чапдан) атоқли адиблар Қайси Қулиев, Омон Матжон, Шухрат, Ўлмас Умарбеков, Саид Аҳмад.

БИР ҚЎШИҚ БОР

Бу азал илҳақлик, мушфик бир наво,
Қанийди сидирсам бу ҳадик, мунғни.

Оқшомлар ортидан келаверар қун,
Қоинот қонуни тўқис, мукаммал.

Юлдуз чаманидан кўзим қувнайди,
Қунсевар юрагим уйимга тортар.

МАНГУ ҚЎШИҚ

Бир қўшиқ бор, садо кайтади,
Жарангидан эл, юрак уйғоқ.

Мард майдонга чиқар сўзидан,
Қуч беради жонга қўшилиб.

Танни ердан кўкка кўтарган,
Муҳаббатни берган юракка.

У аталур Ватан – саждаоҳ,
Уни қуйлаш шарафу шондир.

БОЛАЛИК

Баҳор эди. Ер ҳам уйғонган,
Қуёш қўқда турар жилмайиб.

Шашт берарди анҳорга жилга,
Қимтинарди кўкка сабзалар.

Бола эдим – ўйнинг тойчоғи,
Онам, акам меҳридан асов.

Боботутлар, кекса ўриклар
Елкасидан ястанар қишлоқ.

Термулардим мовий гумбазга,
Кўрпа бўлган майсага ботиб.

Чучмомада кўккам кўрки бор,
Тиконлидир, кўҳлик бўтақўз.

Хонқизини силамоқ керак,
Қанотини ёйса – мўъжиза.

Болаликми бу ё соддалик,
Ёшлиқ бахти бўлмайди унут.

ҲАҚНИ ТАНИГАН ВА ТАНИМАГАНЛАР ҚИСМАТИ

Телевидение орқали намойиш этилган “Бахт овчиси” сериали ярим йил давомида кўпчилик мухлисларнинг диққат-эътиборини жалб этди. Хўш, бунинг сабаби нимада? Аввало, бу сериалда ижтимоий муаммолар ўрганилади ва инсонпарварлик ғоялари улуғланади. Шунингдек, воқеалар ахлоқий, ибратли мазмунга эга. Бу сифатлар сценарий муаллифи Гўзал Муҳамедова томонидан теран хис этилиб, воқелик образлар воситасида акс эттирилган. Қолаверса, сериалга жалб қилинган актёрлар ўз ролларини ижро этишда ғояни сўзда эмас, ҳаракатда кўрсатиб беришган.

Сериал қаҳрамонлари икки тоифага бўлинади: Ҳақни таниганлар ва танимаганларга. Хумора – Зуля Боситовна, Умид (Шоҳруҳ Ҳамдамов), унинг опаси Гулчехра, поччаси Ботир (Рихситилла Абдуллаев), Зулянинг отаси Толя, шогирди Дора – Дилдора, врач, профессор Азим Шарипович ва бошқалар биринчи, яъни Ҳақни танимаганлар тоифасига мансуб, улар ҳавои нафс тўрига тушадилар.

Хитойлик файласуф Конфуций: “Агар ерда ёмонлик кўрсанг, кўкка эмас, қалбингга боқ”, дейди. Чунки яхшилиқни ҳам, ёмонликни ҳам одамлар содир этади. Агар Ер юзидан рўй бераётган айрим воқеаларга назар солисак, одамларда ахлоқ меъёрлари бузилганлигини, нафсга ружу қўйилаётганини, фахш ишларга эрк берилаётганини, бир сўз билан айтганда, инсоний туйғулардан кўра, хайвоний майлар устун келиб, нодонлик авж олганини кўрамиз. Зуля билан Умиднинг хатти-ҳаракати, тутган ишларида шунга ишора бор. Бу тутумлар ижтимоий муаммога айланган. Зуля ўз тутуми билан кўплаб оилаларни пароканда қилиб, уларнинг мол-мулкни, уй-жойини ўзлаштириб, қанчаданоқ қилса, Умид ўз ибратли хонадонини хонавайрон қилиб, ота-онасининг ўлимига сабабчи бўлади. Бу қилмишлари учун уларнинг жазоланишлари, яъни Зулянинг саратон касалига йўлиқиши, Умиднинг камалиши, у ерда хўрланиши, бу хўрланиш кейинчалик ҳам давом этиши томошабиннинг кўзини очади. Бу жараёнлар сериалнинг биринчи қисмига

тегишли. Лекин воқеа-ҳодисалар бу билан чекланмайди. Бу ҳолат Умиднинг опаси Гулчехра орқали томошабинга етказилади. Зеро, Гулчехранинг ҳар бир қилмиши, шафқатсизлиги томошабинда унга нисбатан нафрат уйғотади. Бу нафрат, ўз навбатида, кишида катарсис ҳолатни юзага келтириб, руҳини поклайди. Мазкур жараён сериалнинг ибратли эканини, унда инсонпарварлик ғоялари улуғланишини кўрсатади. Гулчехра максасига эришгач, қарғишга дучор бўлиб кўп ўтмай ёруғ дунёни тарк этади. Бу қисмат тасвирида ҳам катта ҳаётий ибрат бор.

Иккинчи қисмда Зуля фаолиятининг кўлами кенгайди, яъни у зино билан чекланмай, ҳасад, бахиллик, манманлик, ёлгончилик каби иллатларнинг урчишига хисса қўша бошлади. Демак, сериалда замонавий муаммо кўтарилган, яъни ижтимоий иллатлар акс эттирилган. Сериалда Ҳақни танимаганларнинг типик кўриниши Зулянинг отаси Толя ва Ботир тимсолида намоён бўлади.

Аслида одамни бошқа жонзотлардан фарқлантирувчи белги унинг инсоний фазилатлари: раҳм-шафқат, саховат ва қарамдир. Шундай рух инсонни маънавий камолотга етказди. Сериалда шу каби инсонлар сиймоси ҳам инкишоф қилинган. Булар Умиднинг опаси Азиза она, опалари Гулнора (Райхон Уласенова), Шоира (Ойхон Ифрозода), ўртоғи Сарвар, хотини Нигора, Азизнинг онаси Ҳожи она (Саида Раметова). Улар ўз хатти-ҳаракати, тутумлари билан қалбимизга кириб бо-

ради ва руҳимизни инсоний фазилатлар билан бойитади. Не ажабки, улар жоҳиллар – инсонийлик қиёфасини йўқотганлар томонидан азобланади, лекин бундан нолишмайди, буни Аллоҳнинг синови сифатида қабул қилиб, жоҳиллар қисматини Яратганга топширади. Жоҳилларнинг аянчли аҳволга тушганлари яхшилар учун таскин, ёмонлар учун эса огоҳлантиришдир. Сериалда бугунги куннинг долзарб масаласи бўлган одам савдосининг тасвирлангани асарнинг ижтимоий аҳамиятини оширган.

Бирок сериал кўпгина ютуқларга эга бўлганига қарамай, эътирозли ўринлари ҳам бор. Бу айрим ўринларда меъёрнинг бузилишида кўринади. Гулноранинг имонсиз эри Ботир ёлгонлари, боқимандалик ҳолатлари билан уни кўп ранжитидади, азоблайди. Гулнора бошидан катта ташвишларни кечириб, минг азобда яшаб юрганда, укаси Умид Сарвар кўмагида юртга қайтади. Эрининг беҳисоб ёмонликларига қарамай, уни кечиради. Бу яхшиликни томошабин қабул қилолмайди. Негаки, бу ерда яхшиликнинг меъёри бузилган. Сабаби, биринчидан, имонсиз одам ўз манфаатисиз бирор ишга қўл урмайди. Иккинчидан, ҳазрат Алишер Навоий айтганларидек, ёмонларга марҳамат ва яхшилик қилиш яхшиларга зарар ва алам келтиради.

Маълумки, сериалнинг биринчи қисмида Гулнора эри билан маслаҳатлашган ҳолда бечороҳол оиланинг туғилажак фарзандини пул эвазига уларга беришга кўндиради. Болани олиб келишгач, Гулнора бир ой ўтмасдан болага қарамай қўяди. Йиғишга чидай олмаган эри гўдакни ота-онасига элитиб беради. Хориждан келганда ўзи бировга ердам қўлини чўзишга имкони йўқлигига қарамай, ўша оилани нарсалар олиб, кўргани боради, бунинг устига пул ҳам бериб, болани кўриб туришга имкон беришни сўрайди. Бу ҳолат ҳам ҳаёт ҳақиқатига зид ва ишончсиз, чунки далилланмаган. Шунингдек, Умид шунча қийинчиликлардан кейин ҳаёти изига тушганда, котиллик қилишга аҳд қилиши, бунга Азизни ҳам тортиши мантиксизликдир.

“Бадийи адабиёт катта йўлга қўйилган кўзгу, унда ҳар ким ўз қиёфасини кўради”, деган эди машҳур адиб Стендаль. Ушбу сериал ҳам биз тилга олган камчиликларга қарамай, шундай вазифани ўтайди. Унинг маънавий, ахлоқий ва ижтимоий аҳамияти шунда.

Ҳақимжон КАРИМОВ,
филология фанлари доктори,
профессор

Бугунги кунда Ўзбекистон телевидениесининг давлат ва нодавлат каналларида кўплаб ижодкорларнинг турли мавзу ва савиядаги сериаллари намойиш этилмоқда. Айтиш жоизки, ақсарият сериаллар ишқ-муҳаббат, оилага, дўстликка хиёнат каби маънавий мавзулар атрофида чекланиб қолмоқда. Тўғри, баъзи сериалларда ижтимоий йўналишдаги масалалар атрофида фикр юритишга интилиш бор. Таниқли ижодкор Моҳиғул Ҳамроева ва Саодат Муродова сценарийи асосида суратга олинган “Қўриқхона” сериалида ақсарият миллий сериаллардан фарқли ўлароқ, қўриқхона ноziрларининг фаолияти ҳақида ҳикоя қилинади. Мавзу жиҳатдан янгилик бўлгани боис ушбу сериал режиссёри Моҳиғул Ҳамроевага бир неча савол билан мурожаат қилдик.

“ҚўРИҚХОНА”ДА НИМА ГАП?

– Айтинг-чи, нима учун қўриқхона мавзуси сизни қизиқтириб қолди?

– Менинча, бугунги кундаги асосий вазифаларимиздан бири мамлакатимизнинг гўзал табиати, инсон қадами етмаган ажойиб гўшалари, экотуризмни ривожлантириш, атроф-муҳитни асраб-авайлаш, табиий бойликларимизни, хайвонот оламини химоя қилишдир. Сериалда ҳар бир воқеа ечими замирида эзгу мақсад, юк-

сак инсоний ҳислатлар тараннум этилади, ҳалоллик, ҳар қандай шароитда ҳам маслағига содиқ қолиш, инсон ва табиат уйғунлиги каби эзгу ғоялар илгари сурилади.

Қаҳрамонларимиз қўриқхонада бўлаётган ноқонуний ишлар оқибатида табиатга етказилаётган зарарларнинг олдини олиш йўлидаги қийинчиликларни енгиш баробарида, турмушда учрайдиган турли муаммоларни ҳал этишлари сериалда акс этади.

Қаҳрамонлар ўз бахтини излайди, курашади, топади, баъзан эса йўқотади. Муаммоларни босиклик билан ҳал қилади. Энг қийин дақиқаларда ҳам вазиятдан чиқиб кетишга уринади. Асарда, асосан, ҳақ ва ноҳақлик, табиатга муҳаббат, касбга фидойилик, инсоний фазилатлар, меҳр-оқибат, яхшилик, андиша, фарзандлар тарбияси ва оилага садоқат каби фазилатлар тараннум этилади. Бош қаҳрамон Усмон устозининг тавсияси билан унинг дўсти Нозим ака фаолият олиб бораётган тоғли ҳудудларни ўз ичига олган қўриқхонага амалиёт ўташга келади. Ана шу йигит дуч келган воқеалар асосида сценарий сюжети ривожланади.

– Ушбу сериал ўнган бўлимдан иборат новеллалар туркумидан ташкил топган. Бунинг сабаби нимада?

– Сабаби оддий. Ҳар бир бўлим алоҳида номланиб, шу бўлимда акс этган воқеликнинг мазмунига дахлдор. Биринчи бўлим “Дарахтнинг ҳам жони бор” деб номланади. Чунки бу бўлимда браконьерлар тўдабосиши Эркин меҳелчилардан ёнғоқ ва арча дарахтларига буюртма олади. Ҳамтовоклари билан дарахтларни яширинча кесиб, машинага ортишди. Шунда Эркиннинг оёғини дарахт босиб қолади... Хуллас, асосий воқеа дарахт билан боғлиқ кечади.

“Булок” деб номланган иккинчи бўлим қўриқхона ҳудудига энди кўз очган булок билан

боғлиқ воқеалардан бошланади. “Тоғ лочини”, “Олтин васвасаси”, “Она бўри”, “Улфатлар”, “Қопкон”, “Дайди ўк”, “Кўприк”, “Кийик ови” каби новеллалар номи ҳам унда тасвирланган воқеаларга боғлиқ. Ижодий руҳимиз имкон қадар мавжуд воқеликни ҳаққоний кўрсатиш, ҳар бир актёр ўзига топширилган ролни ишонarli бажариши учун бор имкониятини ишга солади. Лекин биз бунга қанчалар уддаланганимизга томошабин баҳо беради, албатта.

– Ижодий гуруҳ ҳамда актёрлар ансамблига ҳам тўхталиб ўтсангиз.

– Олдиндан айтишим жоизки, ижодий гуруҳимиз ўз ишини севадиган санъаткорлардан ташкил топган. Аввало, сахналаштирувчи операторлар Аваз Искандаров ва Шоқир Мирзаниев ҳамда сахналаштирувчи рассом Шухрат Хушвақтовнинг меҳнатларини эътироф этишни истардим. Таниқли бастакор Ойдин Абдуллаева ёзган мусика сериал воқеалари ва қаҳрамонлар характерига жуда мос. Шунингдек, овоз режиссёри Алишер Махмудов, монтаж режиссёри Нажот Қосимов ва бошқа ижодкорларнинг меҳнати сериалнинг таъсирчанлигини таъминлашда муҳим аҳамият касб этди.

Образлар ҳаққонийлигини таъминлашда Бахтиёр Мусаев, Тамара Ҳазратқулова, Отабек Шарипов, Нилуфар Аҳмаджонова, Махмуджон Анваржонов, Роҳат Мўйдинова, Жўрабек Арзиев, Аваз Қодиоров, Феруза Мустаева, Нодира Махмудова каби актёрлар маҳоратларини намойиш этишди.

Сухбатдош: Гулчехра УМАРОВА

ҚАЛБИ УММОН ИЖОДКОР ЭДИ

Шундай инсонлар борки, улар ҳаёт берган неъматларнинг ҳикматини англаб, қалбида чуқур миннатдорлик ҳиссини туяди ва эзгу ишлари орқали халқ ва юртга садоқат билан хизмат қилади. Композитор Сарвар Юсупов ана шундай фидойи ижодкорлардан бири эди.

С.Юсупов 1983 йили Фарғона шаҳрида таваллуд топди. Отаси, Ўзбекистон халқ артисти Муҳаммадсоли Юсупов ўғлининг ижодкор бўлишини орзу қиларди. Шу боис Сарварнинг мусикий таълим олишига ҳар томонлама шароит яратиб берди. 2002 йили Фарғона давлат санъат билим юртини фортепиано мутахассислиги бўйича, 2006 йили Ўзбекистон давлат консерваториясининг бакалавр босқичини тугатган С.Юсупов магистратура босқичида бастакорлик санъати мутахассислиги бўйича таълим олди. Бастакорлик сирларини атоқли ижодкорлар Фарҳод Алимов ҳамда Мустафо Бафоевдан ўрганди.

Сарвар табиатан нозиктаъб, ҳушфёъл, тарбия кўрган йигит эди. Ёзган асарларининг ақсариятида лирик образлар етакчи. Консерваториянинг биринчи босқичида ўқиб юрган пайтида фикр олиш учун менга асарлардан бир нечтасини чалиб берди. Ижрони тинглар эканман, машҳур поляк композитори Ф.Шопеннинг ижодига ихлоси баланд экан, деган фикр хаёлимдан ўтди. Негаки, Шопен ижодига хос бўлган

мусикий-образли дунё, оҳанг йўналиши, нафислик ҳамда буюк ижодкорга хос фикрлаш маданияти Сарварнинг асарларида яққол кўзга ташланарди. Уша кун иш ижодкор билан суҳбат чоғида унинг тафаккурига хос лирик-фалсафий дунёқарашни мамнуния билан эътироф этдим. Шу билан бирга, келгуси ижоди мазмунан бой ва ранг-баранг бўлиши учун драматик образлар ифодавийлиги йўлида ҳам изланиб, зарур ижодий билимларни эгаллашни маслаҳат бердим.

Орадан йиллар ўтди. Сарвар ижод сирларини чуқур ўрганиш асносида торли кваттет, фортепиано учун “Баллада”, “Баҳром ва Дилором” симфоник поэмаси, гобой учун “Сароб” номли пьеса ва яна бошқа янги асарлари билан ёш композиторлар ўртасида бўлиб ўтган турли концерт ва танловларда катнашиб, юқори натижаларни кўрсатишга муваффақ бўлди. Магистратурани битириш чоғида эса, диплом иши сифатида Алишер Навоий асари асосида “Сабъан сайёр” симфоник поэмасини тақдим этди. Мазкур диплом ишини тинглар эканман, кўп йил-

лар аввал унга берган маслаҳатим ёдимга тушиб, хурсанд бўлдим. Негаки, Сарварнинг асарига лирик-поэтик образлар билан бир қаторда, драматик-қаҳрамонлик образлари ҳам мукамал очиб берилган эди. Ушбу симфоник поэмادا у нафақат мусикий-ифодавий воситалар, балки бадийликка эришиш йўлида зарур бўлган ифода воситаларини ҳам яхши эгаллаганини кўрсатди.

Олий таълимни битирганидан сўнг, 2008 – 2010-йилларда Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театрида стажёр-режиссёр сифатида фаолият юритди. Бу даврда ёш композитор мусиқли сахна асарлари драматургияси билан яқиндан танишиди, улар учун муҳим бўлган тамойилларни пухта эгаллади. 2010 йилдан умрининг сўнгги кунларигача С.Юсупов Муқимий номидаги Ўзбек давлат мусиқали театрида оркестр созандаси сифатида ишлаб келди. У тез орада театр режиссёрларининг эътиборига тушиб, янги сахналаштириладиган спектаклларга мусика ёза бошлади. Спектаклларга ёзган илк мусикалари ҳар жиҳатдан пишиқ-пухта бўлгани боис, театрининг бошқа кўлаб асарлари учун ҳам мусика басталашда давом этди. Композиторнинг “Отабек ва Қумушбиби”, “Матонат”, “Африка гўзали”, “Меъмор”, “Уйғониш”, “Дилдаги доғ”, “Қо-

бил ва Ҳобил” каби мусиқали драма ва комедиялари, “Хасис бой ва хизматкор” мусиқий эртаги Муқимий номидаги Ўзбек давлат мусиқали театри, “Бошқача одамлар” мусиқали драмаси Фарғона давлат театри, “Яраланган оқуш носаси” мусиқали драмаси Қарши театри, “Қулқосиз хўтиқча” мусиқали

эртаги Жиззах кўғирчоқ театри ва республика театрлари репертуридан мустаҳкам ўрин эгаллади. Гоголнинг “Шинель” асари асосида яратган мусикаси ҳам мутахассисларнинг юксак эътирофига сазовор бўлди.

С.Юсупов мусиқали театр соҳасида ишлайдиган композитор сифатида соҳанинг барча сир-асрорларини яхши билгани боис бугунги кунда мавжуд мусиқий драматургия муаммоларининг ечими юзасидан ўзининг қатъий фикри ва позициясига эга эди. Сир эмаски, замонавий мусиқали спектаклларда драматик жараён бир тарафда қолиб, мусиқий ариялар бошқа тараф бўлиб янгради. Афсуски, мавжуд драматик жараёнда мусика фақат тўлдирувчи унсур бўлиб хизмат қилиш ҳоллари ҳам учраб туради. Бу борада Сарвар мусика спектаклига драматик жараённи ҳал этувчи аҳамиятга эга бўлиши керак, деб ҳисобларди. Яъни мусиқий-сахнавий асарда юзага келадиган тўқнашув айнан мусика орқали ўз ечимини топиши лозимлиги борасида режиссёрлар билан кўп тортишар ва ўз фикрини амалда исбот қила биларди.

Композиторнинг изланишлари ижодий жамоатчилиқнинг эътирофига сазовор бўлди. 2011 йили “Замон қаҳрамони” мавзу-

сидаги Республика театрлари фестивалида “Матонат” ва “Бошқача одамлар” спектаклларига ёзган мусикалари “Энг яхши мусиқий безак” номинацияси бўйича қолиб деб топилди. 2017 йили Қирғизистон Республикасида бўлиб ўтган “Ордо” Халқаро театр фестивалида “Дилдаги доғ” спектакли “Энг яхши спектакль” номинацияси бўйича юксак мукофотга сазовор бўлди.

Истеъдодли композитор С.Юсупов тинимсиз меҳнат, ижод билан банд бўларди. Ўзбек халқ эртақлари асосида балет яратиб, уни сахнага олиб чиқишни истарди ва шу асарни яратишга ўзини тайёрлаб юрарди. Афсуски, бевақт ўлим 2020 йили С.Юсуповни орамиздан олиб кетди. Бор-йўғи 37 ёшда бўлган Сарварнинг вафоти ҳақидаги хабар барчамизни ларзага солди. Негаки, Сарвар ижодий меҳнатга ниҳоятда чанқок бўлиб, ушалмаган орзу-умидлари хали кўп эди. Вафотидан сўнг Муқимий номидаги мусиқали театр жамоаси унинг хотира кечасини ўтказиб, сўнгги йилларда яратган мусиқий асарлари премьерасини намойиш этди. Ушбу асарларни тинглар эканман, Сарварнинг қалби уммон, меҳри дарё бўлганига яна бир бор амин бўлдим.

Бугунги кунда республикамиз театрларида Сарвар Юсупов мусикаси билан сахналаштирилган спектакллар томошабинларга маънавий озуқа улашишда давом этмоқда. Шу билан бирга, у яратган мусиқий асарлар санъатшуносларнинг илмий тадқиқотлариغا мавзу бўлиб хизмат қилмоқда. Демак, С.Юсуповнинг мусиқали театр соҳасида қолдирган баракали мероси ўзбек маданияти ва санъати ривож учун хали узок вақт хизмат қилади.

Ойдин АБДУЛЛАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси аъзоси

Кўргазма залларида

М.Бородина. И.В. Савицкий – ёдгорлик лойиҳаси (2022).

Пойтахтимиздаги Марказий кўргазмалар залида очилган “Фикрлар парвози” деб номланган кўргазма Ўзбекистон Бадий академияси ташкил этилганининг йигирма беш йиллигига бағишланди. Ўзбекистон Бадий академиясининг академик рассомлари ижод намуналаридан ташкил топган мазкур кўргазма мамлакатимизнинг замонавий тасвирий ва амалий-безак санъати ривожига муайян бир давр ҳисобланади. Академиклар асарларида ноёб анъаналар ва янги гоё, янги тажрибаларга асосланган давр руҳи яққол кўзга ташланади. Уларнинг ижоди жанри, мавзуси ва услубининг ранг-баранглиги билан ажралиб туради. Жавлон Умарбековнинг “Ўрол Тансиқбоевнинг дунёвий олами”, “Икковлон”, “Мустанглар”, Собир Раҳметовнинг “Менинг кишлоғим”, Акмал Нуриддиновнинг “Ўзимга йўл”, “Умр йўлларида”, “Ёз”, Акмал Икромжоновнинг “Наврўз”, “Уйқудаги Махнун” сингари полотноларида композиция пухта қурилган,

ранглар мутаносиб ҳамда мавзу ўзига хос ечим топган. Намойиш этилаётган асарлар ҳар бир муаллифнинг ижодий ўзига хослигини кўрсатади. Шу билан бирга, Ўзбекистон тасвирий ва амалий-безак санъатининг миллийлигини англаш имконини беради. Акбар Раҳимов яратган куллолик буюмларидаги қадимий ва навқирон шакллар оҳанрабои томошабинлар эътибори-

Ж.Умарбеков. Қиз ва денгиз (2018).

Фикрлар парвози

А.Нур. Богда тинчлик қуни (2022).

ни тортади. Унинг асарлари жамламаси афсонавий шаҳарни эслатади. Мухтасар қилиб айтганда, кўргазмада асарлари намойиш этилаётган Бадий академиянинг хақиқий ва фахрий аъзолари ўзларининг ижоди билан миллий санъатнинг ўтмиши, бугуни ва келажиги ўртасида кўприк вазифасини ўташмоқда. Уларнинг асарларидан ёш авлод сабоқ олмақда.

Сарвара ҚОСИМОВА

Гул кўп, чаман кўп

Машхурлар ҳаётидан

Эрнест Хемингуэйни «ўлмас афсона» дейишарди. У бешта урушдан, тўртта автомобил ва иккита самолёт ҳалокатларидан омон қолган. Ёзувчи кўпчилик олдидан сўзга чиқибдан чўчиган ва китобхонларнинг мактовларини хушламаган.

Гоголь суратга тушишни ёқтирмаган. У фотоапарат қаршисида жим ўтирмас ёки қўллари билан юзини ёпиб оларкан. Шунинг учун кўпчилик уни меҳмонга айтмас эди.

Саргузаштлар жанри отаси Эдгар Аллан По болагидан математикани қабристонда ўрганган. Уни устози қабрлар бошига ўрнатилган ёдгорликлар орасида етаклаб юриб, марҳумларнинг туғилган ва вафот этган йилга қараб неча йил яшаганини ҳисоблашга мажбур қилган. Чунки бўлажак ёзувчи ўқиган ночор мактабда оддий дарслик ҳам етишмаган-да. Айтишларича, бу воқеалар келажакда ёзувчининг “вахимали” асарлар ижод қилишига сабаб бўлган.

Чехов Ялтага кўчиб ўтиши билан унинг мухлислари ҳам Қримга келиб жойлашганлар. Улар ёзувчининг диққат-эътиборига тушиш учун унинг ортидан изма-из юришарди. Бу аёлларни “антоновқалар” дейишарди.

Гарри Поттер ҳақидаги романлар уч йил нашр этилмай ётган. Ноширлар бундай асарлар ўқилмайди, деб ўйлашган. Аммо 1995 йили кичкинагина “Блумсберри” нашриёти ташаббуси билан асар дунё юзини кўрган.

Оноре де Бальзакнинг “Ўттизга қирган аёллар” асари чоп этилганидан кейин “Бальзак ёши” ибораси пайдо бўлган. Қирк ёшдан ўтмаган аёллар шундай аталади.

Жорж Байрон жониворларга мухаббат қучли бўлгани учун маймун, тимсоҳ, от, тўтиқуш ва ҳатто, иккита бўрсик ҳам сотиб олган экан.

Чарльз Диккенс асарларини Оскар Уайльднинг жини суймаган. Аммо Нью-Йорк аҳли шаҳар кўчаларида Диккенснинг асарларини муҳокама қилишар ва кизикарли воқеаларнинг давомини сабрсизлик билан кутишарди.

Агата Кристи ручка ишлатолмаган. У ўз асарларини диктофонга ёзган.

Модернизм адабиёти мумтоз вакили Жеймс Жойс итлардан жуда кўркан.

Жек Лондон – ижоди билан миллион доллар ишлаган биринчи америкалик ёзувчи ҳисобланади.

Ака-ука Гримм эртақларидаги деярли барча салбий қаҳрамонлар – аёллардир. Улар аллаҳи ва ёвуз ўғай оналар кифасида намоён бўлади.

Николай Гоголь тикувчиликни қойиллатган. У қўйлак ва камзуллар тиккан. Асарларини тик турган ҳолида ёзган.

Ян Флеминг қушлар оламини синчиклаб ўрганган. Унинг бу борадаги биллими машхур Жеймс Бонд ҳақидаги китобда мужассам бўлган. Америкалик Бонд қанотлиларни шунчалик севганки, ҳатто қушлар ҳақида маълумотлар тўплаганини яратган.

Инглиз адабаси Барбара Картленд бир йилда 26та роман ёзган, умри давомида эса, жами 723та китоб чикарган. У “Гинеснинг рекордлар китоби”да энг мақсулдор ёзувчи сифатида қайд этилган.

Уильям Шекспир ва Сервантес бир кунда – 1616 йил 23 апрелда вафот этишган.

Қаҳқаҳа БИР ГАЛ МАРК ТВЕН... Дижон

Франция бўйлаб саёхатга чиққан Марк Твен Дижон шаҳрида поезддан тушиши керак эди. Шу боис ёзувчи вагон хизматчисига илтимос қилади: – Мен жуда қаттиқ ухлайман. Уйғотганингизда ҳатто бақириб беришим мумкин. Бунга эътибор қилманг ва албатта, мени уйғотиб, Дижонда тушириб қолдингиз. Марк Твен уйғонганда тонг отган, поезд Парижга яқинлашиб қолган эди. Ёзувчи Дижондан ўтиб кетгани учун даргазаб ҳолда вагон хизматчиси ёнига чопиб келди. – Мен ҳеч қачон ҳозиргидек даргазаб бўлмаганман, – дейди у. – Сиз мен кечаси уйғотиб Дижонда қолдирган америкаликчилик газабланмаяпсиз, – дейди ажабланиб вагон хизматчиси.

Паришонхотирлик

Марк Твен паришонхотирлиги сабабли ноқулай вазиятларга тушиб қоларди. Бир гал у поездга ўтирганда купега чипта текширувчи кириб келади. Марк Твен чўнтагини кавлаб, поезд чиптасини қидира бошлайди, аммо фойдасиз, чипта топилмайди. Ниҳоят, чипта текширувчи ёзувчининг танигани учун дейди: – Майли, хижолат бўлманг. Чиптангизни қайтишимда кўрсатарсиз. Агар топилмаса ҳам ҳечқиси йўқ. Арзимаган гап, бўлиб туради. – Йўқ, бу арзимаган гап эмас, – дейди ёзувчи. – Мен уни, албатта, топишим керак, йўқса қаёққа кетаётганимни қаердан биламан!?

Абдураззоқ ОБРЎЙ

ЎЗ ИШИНИНГ УСТАСИ

Ҳар кун дийдорингга тўйишимдан бошқа ишим йўқ. Кўшиқдан.

Ҳар кун қорин тўқлашимдан бошқа ишим йўқ, Кейин сени йўқлашимдан бошқа ишим йўқ, Бўлгин, дея дўқлашимдан бошқа ишим йўқ, Сен-ла тўйиб ухлашимдан бошқа ишим йўқ.

Ишим йўқ, кийиниш ва ечинишдан ўзга, Сендан бошқа кўринмас ҳеч қим шу тоб кўзга, Шу ишим давом этар қирсам ҳам мен юзга, Сен-ла тўйиб ухлашимдан бошқа ишим йўқ.

БИР КЕЧА ЕТАДИ

Ҳеч қимга айтиш йўқ, Минг кеча бўлмаса, Бир кеча қолгин! Кўшиқдан.

Онангга ҳам айтмай кел, майли, Отангга ҳам айтмай кел, майли, Акангга ҳам айтмай кел, майли, Минг кеча бўлмаса, бир кеча қолгин!

Керак эмас, ҳеч ҳам ортиги, Ёмон дема, Сардор тортиғи, Бўлсанг бўлди бир тун қайлиги, Минг кеча бўлмаса, бир кеча қолгин!

Янги пародиялар

Рассом Хусан СОДИҚОВ

ҲЕЧ ҚИМГА АЙТИШ ЙЎҚ

МУСИҚИЙ АҲБОРОТ

Оқиомлари ёлғиз ётган, Маликам. Кўшиқдан

МЕНДАҚАНГИ ОШИҚ ЙЎҚ!

Истайсизми, йўқми, сизни севман! Кўшиқдан.

Маликани пойлаб юраман, Орқасидан ойлаб юраман. Ҳар кун ишга бориб келади, Гоҳо жуда хориб келади. Сим қокмасдан ўртоғига у, Кириб кетар ётоғига у. Ётиб ётиқни қучоқлайди, Каминангиз кўриб, додлайди, Ёстик танасига ботади, Нега ахир ёлғиз ётади?! Нима қилай, роса ўйлайман, Мусиқага солиб қуйлайман: Тун ахир салқин-ку, совқотади, Қачон эри билан ётади?!

МУАММО

Биз нечун учрашдик қирқдан ошганда?! Кўшиқдан.

Биз нечун учрашдик қирқдан ошганда, Энди фақат чекишамиз. Биз нечун учрашдик қирқдан ошганда, Энди қандай ўпишамиз?!

Ўzbekiston adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент - 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32. Электрон почта манзили: uzas.gzt@mail.ru

Муассис: ЎЗБЕКISTON ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ

Ҳамқоримиз: **akfa**

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи **ХУМОЮН АКБАРОВ**

Тахриратга келган кўғезмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Муаллифлар фикри тахрират нуқтаи назаридан фарқланishi мумкин.

Масъул котиб: Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навбатчи муҳаррир: Шухрат АЗИЗОВ
Саҳифаловчи: Нигора ТОШЕВА

Газета 2014 йил 26 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbорот ва оммавий коммуникациялар агентлигида томонидан 0283 рақам билан рўйхатга олинган.
Адади - 1013. Буюртма Г - 138.
Ҳажми - 3 босма табоқ, А - 2.
Нашр кўрсаткичи - 222.
Ташкилотлар учун - 223. 1 2 3 4 5 6

ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Сотувда нархи эркин.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонаси.

Босмаҳона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Босишга топшириш вақти - 21.00. Босишга топширилди - 21.35.

ISSN 2303-614X

9 772303 614000